

Осврт кон книгата “Неприпитомениот Балкан” од Фредерик В.Л. Ковакс

Книгата “Неприпитомениот Балкан” (The Untamed Balkans) е од авторот Фредерик В.Л. Ковакс (Frederic W.L. Kovacs), кое име е псевдоним користен од Франц Карл Вископф (Franz Carl Weiskopf), роден април 3-ти 1900 година во Прага а починал септември 14-ти 1955 во Берлин. Книгата е прво испечатена 1941 година од Модерн еиџ букс (Modern

THE Untamed Balkans

FREDERIC W. L. KOVACS

Age Books) во Њујорк и истата може да се најде на Интернет на следната страна: <http://www.archive.org/details/untamedbalkans009125mbp>. Следната 1942 година книгата го доживува своето второ издание од Роберт Хеил (Robert Hale Limited) во Лондон.

Книгата е напишана на врвот од нацистичката окупација на Европа и почетокот на борбата за слобода. Затоа и самата книга е посветена “на војниците од величествената војска од државите окупирани од нацистите – вклучително и Германија – на утрешните победници.”

Книгата има 248 страници и е поделена на три дела. Првиот дел насловен “Пропаста”, во две поглавја ја објаснува брзата нацистичка стратегија на освојување и одговорот на балканските власти и нивните народи на германската окупација.

Вториот дел насловен “Балканскиот начин” е поделен во седум поглавја. Третото поглавје во книгата (или прво во овој дел) дава историски преглед на Балканскиот полуостров, додека другите последователни поглавја ги покриваат балканските држави под следните наслови - *Албанија: Синовите на орелот*; *Македонија: Несреќна*

земја; Елас: Дом на убавина и сиромаштија; Бугарија: Црно море, Сино море и Црвена река; Романија: Бојари и поткупување; и Единство или смрт: Приказната за Југославија.

Од посебно значење е тоа што сите поглавја во овој дел претставуваат постоечка држава од тоа време, 1941 година, но авторот сепак дава посебно поглавје за Македонија, иако знаеме дека Македонија постана посебна држава во 1944 година со основањето на Народна република Македонија како дел од југословенската сојузна држава.

Поглавјето кое ја опфаќа Македонија започнува со посебно означена карта на етничка Македонија, во чии рамки се одбележани и постојните граници помеѓу Албанија, Југославија, Бугарија и Грција. Истата етничка Македонија е одбележана и во поголемата склопена карта на Југо-источна Европа и Медитеранот со посебен осврт на Балканот, која се наоѓа на почетокот од книгата .

Поглавјето за Македонија ги опфаќа страниците 54-66 и дава преглед на поновата македонска историја преку поднаслови "Бугарско-српски кавги", "ВМРО", "Илинден" и "Реакција и кавгаџство".

Интересно е да се пренесе што авторот вели за Македонците и македонскиот јазик:

"Населението е мешавина на народи, со мнозинството Словени. Македонските наречја (идиоми) не припаѓаат ниту кон српскиот, ниту кон бугарскиот јазик. Тие составуваат некоја врста на врска помеѓу овие две гранки на јужно-славјанското семејство на јазици. Србите, меѓутоа, го нарекуваат македонскиот јазик "јужно српски"; Грците тврдат дека Македонците се само "славо-говорни", т.е. Грци кои зборуваат

славјански јазик; и Бугарите тврдат дека Македонците се чисти Бугари. Македонците самите не се прашани за нивното мислење. И во основа ова е приказната за Македонија: земја и народ постојано под власт на други народи и држави, коска на раздор меѓу соперничките соседи, борбено поле за туѓи војни, често излажан

бунтовник чија борба за слобода и независност постојано била злоупотребена за потребите на други.” (стр. 56)

Читајќи ја книгата, човек постојано треба да се потсетува дека истата е печатена цели три години пред Тито да ги “измисли” Македонците како посебен народ и исто толку години пред Блаже Конески да го “состави” македонскиот јазик – и двете “историски тврдења” на бугарските и грчки пропагандисти. Занимливо е, исто така да се напомене, дека ни Тито ниту Конески никаде не се спомнати во книгата.

Авторот прави длабок осврт на етапите на Внатрешната македонска револуционерна организација (ВМРО), од основањето на организацијата, преку Илинденското востание и Балканските војни, како и конечната етапа кога “движењето ВМРО веќе потпадна под влијание и платеништво на бугарските националистички кругови, (кога) поголемиот

дел од раководството не се бореше за слободна Македонија туку за бугарска Македонија.”

Еве што авторот пишува за основањето на ВМРО:

“Во есента 1893 година, студент и учител основаа во Ресен, мало гратче во западна Македонија, тајна дружина според Карбонарис во Италија. Тие ја нарекоа ‘Внатрешната македонска револуционерна организација’ и целта ѝ беше да се бори за ослободување и целосна независност на Македонија. Символот ѝ беше црно знаме, кое означува ропство под Турците, и попреку навезан натпис во бело, ‘Слобода или Смрт’. Членовите требаше да се заколат на Библија, кама и пиштол, со следните зборови:

‘Се колнам во својата вера, свест и чест дека јас ќе се борам за слободата на Македонија и Вилајетот Андријанопол со сета моја сила и можности, и дека никогаш нема да ги предадам тајните на револуционерната борба на ВМРО. Ако сторам такво нешто, да бидам убиен од ова кама, која ја бакнувам. Амин’.”

Понатаму, еве како авторот ја пренесува вклученоста на ВМРО за време Балканските војни и нивните очекувања за исходот:

“Кога избувна Балканската војна во 1912 година, водачот на ВМРО, Тодор Александров, издаде повик за востанија во поддршка на балканските сојузници. Врховниот одбор на ВМРО тогаш не знаеше ништо за тајните договори на Грција, Србија и Бугарија во однос на поделбата на Македонија. Револуционерите очекуваа да добијат македонска слобода како награда за нивната помош.”

Поглавјето за Македонија завршува со една авторова мисла која ги побива денешните балкански пропагандисти:

“Во Втората светска војна, Македонија повторно постана воено поле. Неколку банди на реакционерни ВМРО-вци се приклучија на нацистичките војски како што тие навлегуваа во Југославија, но мнозинството од населението не ги поздрави војниците под кукасти крстови како ослободители. И значајно е дека на денот на југословенското предавање, кога службените бугарски надежи за превземање на цела Македонија беа високи, владините весници пренесоа остри напади против ‘тие болшевички елементи на ВМРО-Обединета кои сакаат да го поделат националното единство преку обновување на нивната демагошка парола Македонија за Македонците.”

Шестото поглавје кое ја опфаќа Грција исто така започнува со карта на Грција и има графичко прикажување на областите во грчката држава каде што живеат Македонци. На 70-та страница авторот дава податоци за населението во Грција:

“Од 6.9 милионско население, повеќе од 1.5 милиони се бегалци од Мала Азија, кои дојдоа во државата по 1923 година. Скоро 90 насто од населението е грчко; остатокот се Македонци, Бугари и Турци, со нешто Арменци, Евреи и Албанци.”

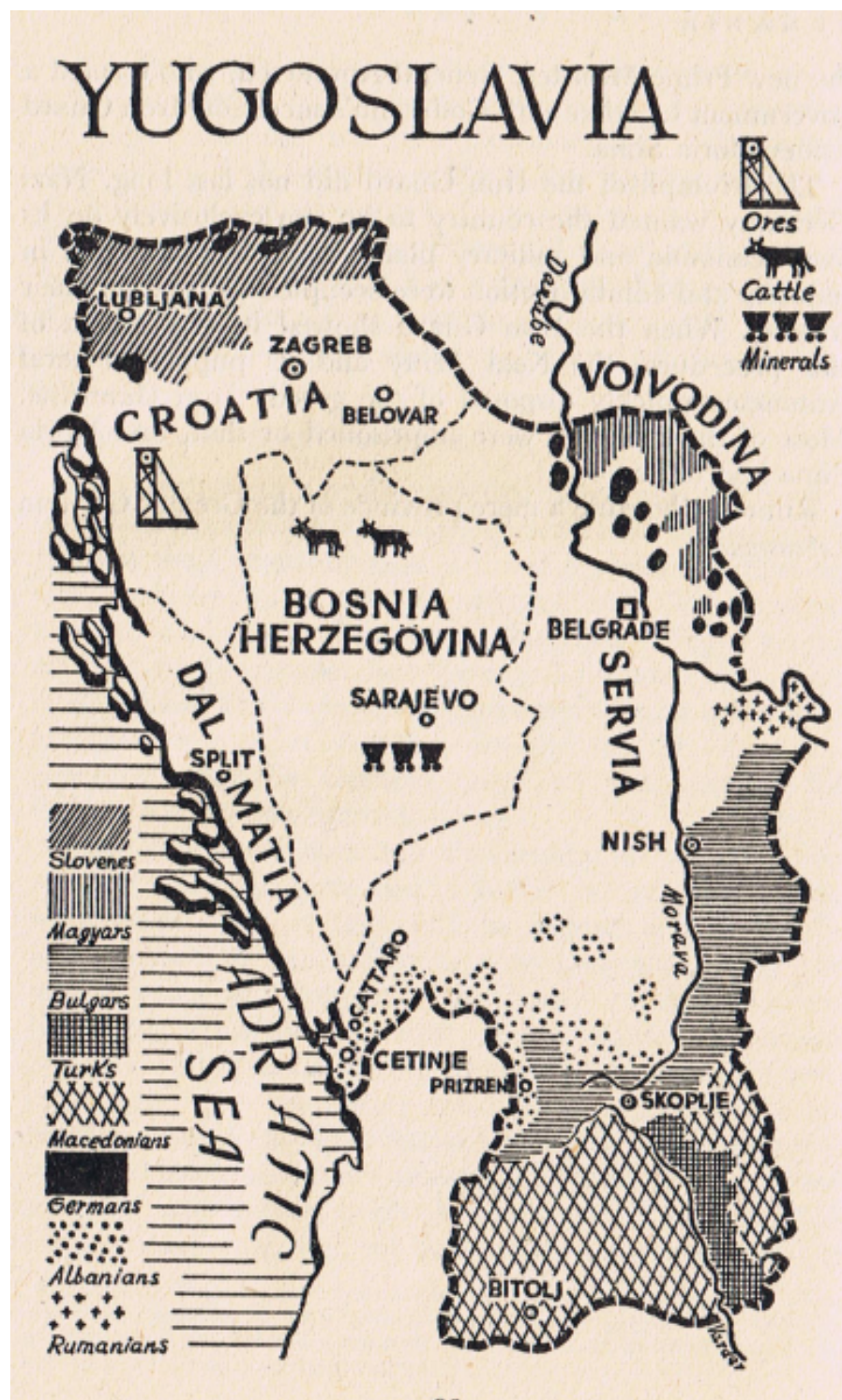
Деветтото поглавје ја опфаќа Југославија. Картата со која започнува поглавјето, со различни графички обележја ги прикажува областите каде што живеат Словенци, Маџари, Бугари, Турци, Македонци, Германци, Албанци и Романци. Македонците на оваа карта се назначени врз скоро целата област на денешна Република Македонија, додека само во повардарието е прикажано турско население.

Во однос на бројноста на населението на Југославија, на страница 130 авторот ги изнесува следните податоци:

“Југословенското население од 15,000,000 има многострана национална и верска разноликост. Има околу 7,000,000 Срби, 3,500,000 Хрвати, 1,175.000 Словенци, 600,000 Македонци, 500,000 Германци, и исто толку Албанци; остатокот се Бугари, Романци, Евреи, Ѓупци, Цинцари, Италијанци, Турци и неколку други национални различности.”

Низ целата книга авторот ги користи изразите Македонија (во однос на територија), Македонци (како народ или етничка група) и македонски (во однос на јазик, селани...) одделно од Срби, Бугари или Грци (Елини). Како потврда тука ќе пренесеме неколку примери.

На 6-та страница (Поглавје 1: Дваесет и осум дена на блиска историја) авторот ги објаснува спротивставеностите во Југославија кои нацистите можат да ги искористат за да ја контролираат земјата:

“Исто така има сериозни опасности и од внатре. Одржувајќи се преку терор и корупција, диктаторскиот режим за многу години ја поттикнуваше омразата на националните малцинства – Хрвати, муслимански Босанци, Македонци и Словенци.

Во однос на економски услови на балканските селани, на страница 164 авторот пишува: *Во Бугарија, Романија, Албанија, Грција, Македонија и Србија мнозинството селанство не познава душеци ниту сламени вреќи...*

На 165 страница, исто така за економските услови на Балканот: *За да купи чифт чевли, романскиот селанец мора да работи четириесет и пет дена; Бугарскиот триесет и пет; и македонскиот седумдесет.*

Авторот ја завршува книгата со пророштво за “работите кои ќе дојдат” со завршувањето на Втората светска војна. На страница 229 (Поглавје 14, *Поробени но неприпитомени: Обликот на работите кои ќе дојдат*) авторот го дава неговиот пророчен поглед за “Новиот поредок”:

“Но, може да се каже, со цела трезвеност и без илузии, дека Хитлер нема да може да го реши балканскиот проблем, и дека Балканот, сега додека е поплавен од нацистичкиот бран, ќе исплива повторно и пак ќе игра значајна улога во часот кога вистинскиот ‘Нов поредок’ во Европа ќе биде поставен во конечните фази на војната и во првата фаза откако ќе заврши. Која е основата на едно такво тврдење? За да го разгледаме тоа треба да ги прегледаме нацистичките начини и планови за освојување и нова поставеност на Балканот во нивниот ‘Нов поредок’.”

И подоле на истата страница, со поднаслов “*Пола дузина нови Македони*” авторот објаснува како нацистите ги користеа малцинските прашања на Балканот како “човечки динамит” со цел да ја постават својата контрола над областа. Поради длабокото познавање на предметот, посебно за српско-бугарското “решение” на македонското прашање, го пренесуваме овој дел во целост:

“Едно од најуспешните нацистички орудија за онеспособување на одбранбените способности на балканските држави беше националното прашање. Малцинствата со точност беа наречени ‘човечки динамит’ во рацете на нацистичката надворешна политика. Нацистите успеаја во уништување на Југославија и Романија воглавно преку користење на овој човечки динамит.

Но со нивниот ‘Нов поредок’ на Балканот ствараат пола дузина Македони наместо старата една. Кадешто порано имаше еден милион Унгарци под туѓа романска власт, таму сега има ново малцинство од еден милион Романци под унгарска власт во северниот дел на Трансилванија, која беше отстапена на Унгарија под диктатот на Оската. Со доделување на карпатска Русија на Унгарија, Оската створи национално малцинство од 600,000 Украинци, и со дозволување на Унгарија да ја пороби југословенска Војводина створи трето национално малцинство од 600,000 до 700,000 Срби и Хрвати. Словенија со население од околу 1,175,000 Словенци, беше поделена помеѓу Италија и Германија. И Италија доби под своите крилја дополнителни 250,000 Хрвати во Далмација, и околу 200,000 Грци во јужен Епир и на островите под нејзина ‘заштита’.

Македонското прашање беше ‘решено’ на начин како што сакаа бугарските реакционери. Најголемиот дел од Македонија постана бугарски. Едноставно го смени стопанот без да добие национална независност. И може да се назначи дека веќе имаше период на бугарска администрација во Македонија од 1916 до 1918 кога последицата беше 24 часовно работање на воените судови за да расчистуваат со поплавата на ‘србофилски предавства’. Кога потоа Македонија беше вратена на

Србите, српските судови го имаа истиот проблем и неретко ги судеа вчерашните србофили за 'бугарофилско предавство'."

*Драги Стојковски
Торонто*